C/2024/2807

23.4.2024

RECOMANDAREA (UE) A CONSILIULUI

din 12 aprilie 2024

privind politica economică a zonei euro

(C/2024/2807)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 136, coroborat cu articolul 121 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice [1], în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice [2], în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) Economia zonei euro a dat dovadă de reziliență în fața șocurilor economice majore din ultimii ani, reflectând, de asemenea, un răspuns în materie de politici solid, coordonat și prompt, însă recent a pierdut din avânt. După redresarea considerabilă din 2021 și 2022, se preconizează o încetinire a creșterii economice în zona euro până la 0,6 % în 2023. Prețurile de consum ridicate, deși în curs de moderare, pentru majoritatea bunurilor și serviciilor au avut un impact puternic asupra economiei, în pofida scăderii prețurilor la energie, iar cererea externă nu oferă un sprijin puternic. În același timp, efectul înăspririi politicii monetare își face simțită prezența în economie. În ceea ce privește aspectele pozitive, piața muncii este în continuare solidă, cu rata șomajului la un nivel scăzut record, cu diferențe între statele membre și regiunile acestora, și ratele de participare și de ocupare a forței de muncă la un nivel ridicat record, în pofida apariției unor semne de temperare. În 2024, se anticipează o redresare treptată a creșterii economice, cu 1,2 %, pe fondul creșterii persistente a ocupării forței de muncă și al majorării salariilor reale, în timp ce inflația va continua să scadă. Perspectivele rămân marcate de un grad ridicat de incertitudine și de riscuri, legate în principal de evoluția războiului de agresiune în curs al Rusiei împotriva Ucrainei, de situația din Orientul Mijlociu în urma atacurilor teroriste brutale și fără discriminare comise de Hamas asupra Israelului, care ar putea cauza noi perturbări în aprovizionarea cu energie cu un impact semnificativ asupra prețurilor la energie, precum și de riscurile legate de o încetinire structurală a economiei Chinei. Totodată, impactul întârziat al politicilor de combatere a inflației și posibilele efecte ale acestora asupra activității economice ar putea spori riscurile care planează asupra perspectivelor. Schimbările structurale legate în special de intensificarea impactului schimbărilor climatice, după cum arată condițiile meteorologice extreme și incendiile forestiere și inundațiile fără precedent, grevează, de asemenea, perspectivele.

(2) După nivelul maxim înregistrat în octombrie 2022, inflația totală în zona euro și-a atenuat dinamica, în principal ca urmare a scăderii prețurilor la energie, dar și a unei temperări generalizate treptate consemnate la nivelul celorlalte componente. Cu toate acestea, inflația prețurilor la alimente și servicii se menține ridicată, afectând în special persoanele cele mai vulnerabile, iar presiunile inflaționiste rămân substanțiale într-o serie de state membre. Se preconizează că în 2024 inflația va scădea la 3,2 %, rămânând astfel la valori peste ținta de 2 % stabilită de Banca Centrală Europeană (BCE), în timp ce în 2025 va scădea la 2,2 %. Procesul de dezinflație este ajutat de cea mai rapidă și mai semnificativă majorare a ratelor dobânzilor BCE de la crearea uniunii economice și monetare (UEM). Randamentele obligațiunilor suverane în zona euro au crescut, însă spreadurile s-au menținut relativ stabile. BCE și-a exprimat în repetate rânduri angajamentul de a menține ratele dobânzilor la un nivel ridicat atât timp cât este necesar pentru a reduce inflația până la nivelul țintei și a precizat că traiectoria viitoarei politici monetare va continua să urmeze o abordare bazată pe date.

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

(3) Șocul prețurilor la energie a afectat competitivitatea costurilor în zona euro, în special pentru statele membre și industriile mai mari consumatoare de energie. Până în prezent, impactul negativ al majorării costurilor a fost atenuat de fluctuațiile cursului de schimb și de măsurile temporare luate de guverne în sprijinul întreprinderilor și al gospodăriilor vulnerabile. Cu toate acestea, costul ridicat al energiei, alături de diferențele în ceea ce privește intensitatea energetică a economiilor statelor membre și diferențele în sursele de aprovizionare cu energie a statelor membre, precum și diferențele în ceea ce privește structurile de piață și răspunsurile în materie de politici au contribuit la diferențe mari de inflație în cadrul zonei euro. În pofida scăderii prețurilor la energie în 2023, aceste diferențe de inflație s-au redus doar parțial până în prezent. Alături de dispersia creșterii salariilor în ultimii doi ani, diferențele de preț, dacă persistă, ar putea duce la decalaje în materie de competitivitate între statele membre din zona euro și ar putea contribui la dezechilibre macroeconomice care ar putea submina buna funcționare a zonei euro. Prin urmare, este important să se remedieze toate dezechilibrele macroeconomice. Pe termen mediu, capacitatea zonei euro și a statelor membre de a consolida productivitatea se bazează, într-o anumită măsură, pe capacitatea de a susține inovarea și investițiile. În acest sens, perspectivele unor prețuri la energie și unor cheltuieli cu energia care ar putea fi în permanență mai ridicate decât cele ale partenerilor comerciali, un decalaj persistent în ceea ce privește creșterea productivității în comparație cu țări similare și riscurile tot mai mari de fragmentare geoeconomică ar dezavantaja economia zonei euro.

(4) Mediul macroeconomic actual, care este caracterizat de incertitudine persistentă, inflație ridicată și de competitivitatea compromisă a zonei euro, necesită o agendă de politici ambițioasă. Pe termen scurt, asigurarea revenirii inflației la ținta de 2 % stabilită de BCE rămâne o prioritate. În plus, diferențele persistente dintre statele membre în ceea ce privește ratele inflației s-ar putea traduce prin divergențe în materie de competitivitate. Politica fiscal-bugetară ar trebui să evite agravarea presiunilor inflaționiste. Venitul real a scăzut în 2022, impunându-se evoluții salariale pentru a atenua pierderea puterii de cumpărare, în special în cazul persoanelor cu venituri mici. În același timp, efectele secundare asupra inflației și competitivității ar trebui să fie monitorizate îndeaproape de autoritățile publice și luate în considerare în procesul de formare a salariilor. În plus, limitarea riscurilor la adresa stabilității macrofinanciare și a impactului macroeconomic al înăspririi condițiilor financiare rămâne esențială. În perspectivă, zona euro trebuie să continue să promoveze creșterea durabilă și incluzivă și să își mențină competitivitatea la nivel mondial, evitând, totodată, divergențele la nivelul zonei euro. În acest sens, reformele și investițiile, inclusiv reformele și investițiile pentru stimularea tranziției verzi și a celei digitale și a rezilienței zonei euro, sunt esențiale. Implicarea efectivă și în timp util a partenerilor sociali, precum și dialogul social puternic joacă un rol esențial în sprijinirea elaborării politicilor și a unei asumări pe scară largă, care să stimuleze punerea în aplicare.

(5) După o expansiune considerabilă pe fondul crizei în perioada 2020-2022, care a contribuit la depășirea șocurilor externe și la protejarea gospodăriilor vulnerabile și a întreprinderilor viabile, se preconizează că orientarea fiscal-bugetară generală a zonei euro este restrictivă în 2023 și 2024, ceea ce este în concordanță cu necesitatea de a reduce nivelurile deficitului și datoriei publice și cu necesitatea de a evita alimentarea presiunilor inflaționiste, rămânând totodată flexibilă, dat fiind gradul ridicat de incertitudine. Între 2020 și 2022, orientarea fiscal-bugetară expansionistă a zonei euro, care s-a ridicat la aproximativ 4 % din produsul intern brut (PIB), a sprijinit economia în contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19 și al exploziei prețurilor la energie în urma invaziei militare la scară largă a Ucrainei de către Rusia. În 2023 și 2024, se așteaptă ca orientarea fiscal-bugetară agregată să devină restrictivă, cu 0,5 % din PIB în ambii ani, în principal ca urmare a eliminării aproape în întregime a măsurilor în domeniul energiei luate în contextul crizei. Orientarea fiscal-bugetară generală restrictivă preconizată pentru 2023 și 2024 va contribui la reconstituirea în timp a rezervelor bugetare și, astfel, la consolidarea sustenabilității finanțelor publice. Prin urmare, este esențial să se asigure respectarea limitelor de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliul Uniunii Europene (Consiliul). Pe lângă necesitatea de a menține o strategie fiscal-bugetară prudentă, investițiile publice trebuie să fie păstrate și sporite cât mai mult posibil, acolo unde este necesar, iar investițiile private trebuie să fie promovate în continuare, pentru a sprijini competitivitatea, o creștere economică durabilă și incluzivă pe termen lung și o tranziție verde și digitală echitabilă. În 2023 și 2024, se preconizează extinderea în continuare a investițiilor publice în majoritatea statelor membre, cu sprijinul permanent al Mecanismului de redresare și reziliență instituit prin Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ([3]) (MRR) și al altor fonduri ale Uniunii. Finanțele publice se confruntă, de asemenea, cu presiuni generate de costurile ridicate în domenii precum îmbătrânirea populației, apărare, precum și de diferența mai puțin favorabilă dintre dobânzi și creșterea economică. În cadrul recomandărilor specifice fiecărei țări, mai multor state membre din zona euro li s-a recomandat să ia măsuri pentru a îmbunătăți sustenabilitatea sistemelor lor de pensii și de sănătate și să adopte reforme fiscale. Efectuarea de analize ale cheltuielilor publice ca parte obișnuită a proceselor bugetare anuale și multianuale ar contribui la îmbunătățirea eficienței și a calității cheltuielilor publice. Analizele cheltuielilor publice

([3]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

trebuie să aibă o aplicare, un mandat și o metodologie clare, iar rezultatele lor ar trebui să fie comunicate în mod clar publicului. Măsurile de combatere a planificării fiscale agresive, a evitării obligațiilor fiscale și a evaziunii fiscale pot contribui, de asemenea, la sporirea eficienței și a echității sistemelor fiscale, sprijinind în același timp redresarea și creșterea veniturilor.

(6) Se estimează că ponderea agregată a datoriei în PIB în zona euro va scădea cu 2,8 puncte procentuale cumulate în perioada 2023-2024, ajungând la 89,7 % din PIB până la sfârșitul anului 2024. Această scădere este determinată în principal de creșterea PIB-ului nominal, care depășește rata medie a dobânzii plătite pentru datoria neachitată. Cu toate acestea, datoria se menține ridicată în mai multe state membre, iar ratele în general mai ridicate ale dobânzilor vor contribui treptat la majorarea costurilor cu serviciul datoriei, ceea ce va avea un impact negativ asupra dinamicii datoriei, în condițiile în care toți ceilalți parametri rămân identici. În decembrie 2023, Consiliul a ajuns la un acord cu privire la pachetul de revizuire a guvernanței economice constând dintr-un regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului, un regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv, și o directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre. Reforma cadrului de guvernanță economică urmărește să promoveze ajustări fiscale realiste, susținute și treptate, bazate pe planurile pe termen mediu specifice fiecărei țări și să consolideze creșterea durabilă prin stimularea unor reforme și investiții relevante. Cadrul reformat de guvernanță economică va asigura mai multă claritate și previzibilitate pentru politica fiscal-bugetară în viitor, promovând totodată sustenabilitatea datoriei și creșterea economică.

(7) Costul net al măsurilor de sprijin de urgență luate în vederea atenuării impactului economic și social al creșterii prețurilor la energie a rămas ridicat în 2023, deși în ușor declin în contextul scăderii prețurilor la energie față de nivelul maxim consemnat în 2022. Potrivit estimărilor Comisiei, costul bugetar net al acestor măsuri de sprijin de urgență se ridică la 1,0 % din PIB-ul zonei euro în 2023, în scădere față de 2022 când a fost de 1,3 %. Chiar dacă s-a îmbunătățit caracterul țintit al măsurilor, aproape jumătate din costul bugetar aferent din 2023 a fost direcționat către măsuri privind prețurile care nu vizează gospodăriile și întreprinderile vulnerabile. Se anticipează că majoritatea măsurilor vor fi eliminate treptat în cursul anului 2024, în concordanță cu stabilizarea preconizată a prețurilor la energie. Dacă astfel de estimări se vor materializa, va exista un cost bugetar rezidual de aproximativ 0,2 % din PIB în 2024 pentru zona euro în ansamblu. Cu toate acestea, în cazul în care prețurile la energie vor crește din nou la niveluri care ar necesita măsuri de sprijin noi sau continue, astfel de măsuri de sprijin ar trebui să vizeze protejarea gospodăriilor și a întreprinderilor vulnerabile, să poată fi susținute din punct de vedere fiscal și să mențină stimulentele pentru economiile de energie. La un nivel mai general și dincolo de măsurile în domeniul energiei luate în contextul crizei, o mai mare utilizare a taxelor de mediu, în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”, împreună cu eliminarea treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili care nu aduc soluții pentru sărăcia energetică sau tranziția justă și a altor subvenții dăunătoare mediului ar putea contribui la creșterea marjei de manevră bugetară pentru statele membre din zona euro.

(8) Menținerea investițiilor publice de înaltă calitate la un nivel suficient de ridicat poate contribui la mobilizarea investițiilor private, la stimularea creșterii economice potențiale și a competitivității și la sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale, precum și la consolidarea rezilienței economice și sociale. În acest sens, realizarea deplină a reformelor, precum și executarea integrală a investițiilor din cadrul MRR și a fondurilor politicii de coeziune reprezintă o prioritate. Punerea în aplicare a planurilor naționale de redresare și reziliență este în plină desfășurare, însă progresele variază de la un stat membru la altul, fiind necesară accelerarea punerii în aplicare în unele cazuri pentru a reduce întârzierile acumulate. La mijlocul lunii noiembrie, Comisia a primit 34 de cereri de plată din partea a 19 state membre din zona euro și a plătit o sumă totală de 162,1 miliarde EUR sub formă de granturi și împrumuturi. Această sumă este defalcată în 51,6 miliarde EUR plătite sub formă de prefinanțare și 110,5 miliarde EUR plătite după atingerea obiectivelor de etapă și a țintelor. Ritmul efectuării plăților în 2023 a fost mai scăzut într-o oarecare măsură decât se preconizase, parțial deoarece statele membre se concentrează pe revizuirea planurilor lor naționale de redresare și reziliență ca urmare a modificărilor survenite în alocarea de granturi, a noilor cereri de împrumut și a introducerii capitolelor privind REPowerEU. De la începutul crizei provocate de pandemia de COVID-19, în cadrul politicii de coeziune au fost plătite către statele membre din zona euro aproape 120 de miliarde EUR din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor. În contextul evaluării la jumătatea perioadei a politicii de coeziune, statele membre vor avea ocazia de a revizui programele politicii de coeziune și de a aloca fonduri pentru a răspunde nevoilor urgente și provocărilor emergente. Ciclul semestrului european 2024 va oferi orientări pentru evaluarea la jumătatea perioadei și va contribui la direcționarea de fonduri în funcție de contextul socioeconomic și de provocările cu care se confruntă statele membre și regiunile lor, continuând să promoveze în același timp complementaritatea cu MRR și cu alte fonduri ale Uniunii.

(9) Promovarea investițiilor private, a inovării și a dezvoltării competențelor este esențială pentru creșterea productivității și consolidarea competitivității zonei euro, în special în sprijinul tranziției verzi și al celei digitale. Eliminarea obstacolelor din calea investițiilor, inclusiv prin reforme care să raționalizeze și să digitalizeze procedurile de planificare, de autorizare și alte proceduri administrative ar contribui la stimularea investițiilor private. De asemenea, politica industrială și politicile orientate către ofertă pot contribui prin sprijinirea investițiilor, protejarea competitivității și evitarea riscurilor legate de dependența excesivă de un număr redus de țări terțe în ceea ce privește tehnologiile-cheie, materiile prime și factorii de producție industriali. Ca parte a Planului industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete, Comisia a prezentat mai multe inițiative de consolidare a sectoarelor strategice, prin care se numără propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui cadru de măsuri pentru consolidarea ecosistemului european de producere de produse bazate pe tehnologie care contribuie la obiectivul zero emisii nete (Regulamentul privind industria care contribuie la obiectivul „zero emisii nete)", propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 și (UE) 2019/1020 și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a platformei „Tehnologii strategice pentru Europa" (STEP) și de modificare a Directivei 2003/87/CE, a Regulamentelor (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 și (UE) 2021/241. Totodată, Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare oferă sprijin financiar pentru tranziția necesară în sectorul privat. În plus, prin adoptarea Cadrului temporar de criză și de tranziție pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a economiei ca urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia a permis statelor membre să utilizeze flexibilitatea prevăzută de normele privind ajutoarele de stat pentru a sprijini măsuri în sectoare care sunt esențiale pentru tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic. Deși statele membre din zona euro au luat măsuri pentru a susține sectoarele care sunt cele mai expuse la criza energetică și pentru a sprijini tranziția verde, aceste măsuri sunt, în general, decise la nivel național, ceea ce implică un risc de denaturare a condițiilor de concurență echitabile pe piața internă. Propunerea STEP urmărește să abordeze nevoia sporită de investiții publice ale Uniunii în tehnologiile strategice, să mobilizeze investiții private mult mai mari și poate contribui la protejarea coeziunii și a pieței interne. Existența unor piețe de capital puternice este esențială pentru o economie a zonei euro incluzivă, competitivă și rezilientă. O mai profundă uniune a piețelor de capital ar contribui la mobilizarea finanțării private necesare pentru tranziția verde și cea digitală, la reducerea fragmentării și la îmbunătățirea accesului la finanțare. În februarie 2023, Consiliul European a invitat Consiliul și Parlamentul European să accelereze punerea în aplicare a Planului de acțiune privind uniunea piețelor de capital prin avansarea și finalizarea lucrărilor privind propunerile legislative din acest domeniu. În mai 2023, Eurogrupul a stabilit obiectivul de a ajunge la un acord până în martie 2024 cu privire la domeniile pe care Comisia Europeană ar trebui să le aibă în vedere pentru a aprofunda și mai mult uniunea piețelor de capital. Ca parte a activității legate de uniunea economică și monetară, Comisia a prezentat în 2023 un pachet de propuneri privind un cadru juridic pentru o monedă euro digitală, constând în propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind statutul de mijloc legal de plată al bancnotelor și monedelor euro, propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind furnizarea de servicii în euro digitali de către prestatorii de servicii de plată înregistrați într-un stat membru a cărui monedă nu este euro și de modificare a Regulamentului (UE) 2021/1230 al Parlamentului European și al Consiliului, și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea monedei euro digitale. O monedă euro digitală, care ar completa numerarul exprimat în euro, ar sprijini digitalizarea economiei, precum și inovarea în domeniul plăților de mică valoare, reducând totodată fragmentarea plăților la nivelul Uniunii. Prin emiterea monedei euro digitale s-ar crea o nouă posibilitate de utilizare fără riscuri a banilor băncii centrale în cadrul serviciilor de plată europene. De asemenea, s-ar facilita plățile transfrontaliere și s-ar contribui la consolidarea rolului monedei euro pe plan internațional, precum și a autonomiei strategice deschise a Uniunii.

(10) În pofida unei încetiniri a ritmului de creștere, piața muncii este în continuare rezilientă. Rata de ocupare a forței de muncă a continuat să crească în 2023, împreună cu numărul orelor de lucru, pe fondul deficitului de forță de muncă și de competențe, precum și al unei tendințe sporite în rândul întreprinderilor de a menține forța de muncă. Deși evoluțiile în general favorabile au fost predominante la nivelul statelor membre, unele grupuri continuă să fie subreprezentate pe piața muncii, inclusiv femeile, tinerii și persoanele cu dizabilități având un nivel scăzut de calificare. Politicile active în domeniul pieței muncii, împreună cu furnizarea de servicii de educație și îngrijire timpurie și de îngrijire pe termen lung de calitate și la prețuri accesibile) joacă un rol esențial în stimularea participării și în sprijinirea ofertei de competențe și a dobândirii de competențe, inclusiv pentru tranziția verde și cea digitală, cu un impact pozitiv asupra creșterii potențiale a producției și a competitivității pe termen lung. Promovarea unor condiții de muncă mai bune în complementaritate cu valorificarea talentelor din Uniune, gestionarea migrației legale din țările terțe și garantarea respectării și aplicării drepturilor în materie de muncă și a drepturilor sociale pot contribui la soluționarea problemei deficitului de competențe și de forță de muncă. În 2022, statele membre din zona euro au eliberat 664 000 de permise de muncă inițiale unor resortisanți ai țărilor terțe în scopul ocupării unui loc de muncă; acest număr aproape că s-a triplat față de precedenții 10 ani.

(11) Salariile nominale au crescut în 2022 (+ 4,8 %) și în primele luni ale anului 2023, pe fondul inflației ridicate și al situației tensionate de pe piețele muncii. Deși această evoluție a atenuat parțial scăderea puterii de cumpărare, ritmul de creștere a salariilor nominale nu a ținut pasul cu inflația (- 3,7 % pentru salariile reale în 2022). Salariile nominale ar putea să crească substanțial în 2023 și 2024, în timp ce salariile reale vor crește într-un ritm moderat, consolidând cererea internă. Totodată, creșterea estimată a salariilor poate afecta prețurile bunurilor pentru care forța de muncă de pe piața internă reprezintă o componentă importantă, cum ar fi serviciile, deși impactul asupra prețurilor ar putea fi atenuat în cazul în care creșterile anterioare ale profiturilor unitare sunt anulate. Dacă nu este corelată cu creșteri ale productivității, creșterea salariilor ar putea, de asemenea, să afecteze competitivitatea, iar discrepanțele de lungă durată existente la nivelul zonei euro ar putea, alături de alți factori, să conducă la dezechilibre macroeconomice. Prin urmare, în conformitate cu practicile naționale și respectând rolul partenerilor sociali, acordurile salariale ar trebui să reflecte în mod adecvat evoluțiile din zona euro, pe lângă dinamica sectorială și cea națională.

(12) Creșterea costului vieții, asociată în principal crizei energetice și înrăutățirii aferente a condițiilor comerciale, a avut un impact negativ asupra venitului real, precum și implicații sociale semnificative. În 2022, prețurile au crescut cu 17,5 % pentru locuințe, apă, electricitate, gaz și alți combustibili, cu 10,5 % pentru alimente și băuturi nealcoolice și cu 11,2 % pentru transport. Gospodăriile cu venituri mici au suferit din cauza unor ajustări deosebit de mari ale costului vieții. Peste jumătate din statele membre din zona euro au înregistrat creșteri ale ratei deprivării materiale și sociale, precum și accentuarea sărăciei energetice, în pofida evoluției salariilor nominale și a mecanismelor de sprijin. În mai multe state membre, creșterea costului vieții a afectat în mod disproporționat persoanele în vârstă și persoanele care trăiesc în zonele rurale.

(13) Sectorul bancar din zona euro a dat dovadă de reziliență, în pofida unor diverse episoade de turbulențe accentuate pe piață. În prezent, acest sector este bine capitalizat și profitabil, fapt confirmat de testele de rezistență efectuate în 2023 la nivelul Uniunii de către Autoritatea Bancară Europeană instituită prin Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]). Pe lângă înăsprirea standardelor monetare și de creditare, fluxurile de credite acordate sectorului privat înregistrează o încetinire semnificativă. În perspectivă, există riscul unei calități mai slabe a activelor în cazul în care perspectivele macroeconomice se deteriorează brusc, iar ratele dobânzilor se mențin ridicate pentru o perioadă lungă. În același timp, sectorul intermedierii financiare nebancare se poate confrunta cu vulnerabilități. În contextul înăspririi condițiilor de finanțare, monitorizarea riscurilor în timp util, colaborarea proactivă cu debitorii și gestionarea activă a creditelor neperformante vor avea un rol important în menținerea capacității sectorului financiar de a finanța economia. Pot apărea și alte riscuri pentru piețele financiare. În special, majorarea primelor de risc în contextul înăspririi condițiilor de lichiditate poate conduce la o corecție mai puternică și potențial dezordonată a prețurilor activelor. Ajustarea continuă a piețelor imobiliare rezidențiale și comerciale impune, de asemenea, o monitorizare atentă. Creșterea ratelor dobânzilor și deteriorarea capacității de onorare a serviciului datoriei pot genera corecții substanțiale ale prețurilor bunurilor imobiliare și ar putea conduce la instabilitate financiară.

(14) În Declarația summitului zonei euro din martie 2023, liderii din zona euro și-au reiterat angajamentul de a finaliza uniunea bancară, în concordanță cu declarația Eurogrupului din 16 iunie 2022. În acest context, în aprilie 2023, Comisia a prezentat o propunere privind reforma cadrului de gestionare a crizelor bancare și de asigurare a depozitelor. Propunerea respectivă vizează crearea unui cadru adecvat pentru băncile în curs de a intra în dificultate, indiferent de dimensiunea și de modelul de afaceri al acestora, inclusiv pentru actorii mai mici, și, în felul acesta, menținerea stabilității financiare, reducerea la minimum a utilizării fondurilor publice și consolidarea încrederii deponenților. Eurogrupul s-a angajat să revizuiască ulterior starea uniunii bancare și să identifice într-o manieră consensuală eventuale măsuri suplimentare vizând celelalte elemente rămase nerezolvate în vederea consolidării și finalizării uniunii bancare. În plus, ratificarea Tratatului revizuit privind Mecanismul european de stabilitate, care permite introducerea mecanismului comun de sprijin bugetar pentru Fondul unic de rezoluție stabilit prin Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului ([5]), ar consolida și mai mult reziliența zonei euro,

([4]) Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/78/CE a Comisiei (JO L 331, 15.12.2010, p. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1093/oj).

([5]) Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2014 de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 (JO L 225, 30.7.2014, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/806/oj).

RECOMANDĂ statelor membre din zona euro să ia măsuri, în mod individual, inclusiv prin punerea în aplicare a planurilor lor naționale de redresare și reziliență, și în mod colectiv în cadrul Eurogrupului, pentru perioada 2024-2025, astfel încât:

1. Să adopte politici bugetare coordonate și prudente pentru a menține datoria la niveluri prudente sau pentru a înscrie ratele datoriei pe o traiectorie descendentă plauzibilă. Deși politicile ar trebui să rămână flexibile având în vedere incertitudinea predominantă, să ajungă la o orientare fiscal-bugetară generală restrictivă în zona euro, în conformitate cu recomandările specifice fiecărei țări ale Consiliului, și, astfel, să consolideze sustenabilitatea finanțelor publice și să evite alimentarea presiunilor inflaționiste. Să elimine cât mai curând posibil în 2024 măsurile de sprijin de urgență în domeniul energiei și să utilizeze economiile aferente pentru reducerea deficitelor. Să elaboreze strategii bugetare pentru a obține o poziție bugetară prudentă pe termen mediu și pentru a consolida sustenabilitatea datoriei, după caz, printr-o consolidare determinată, diferențiată, treptată și realistă, combinată cu reforme și investiții publice de înaltă calitate, în special pentru a asigura o creștere durabilă mai accentuată și pentru a stimula reziliența zonei euro în fața provocărilor viitoare. Acolo unde este necesar, să includă în astfel de strategii măsuri menite să sporească și mai mult eficiența și calitatea cheltuielilor publice și să îmbunătățească sustenabilitatea și caracterul adecvat al sistemelor de pensii, de sănătate și de îngrijire pe termen lung.

2. Să mențină investițiile publice la un nivel ridicat pentru a sprijini tranziția verde și pe cea digitală, pentru a consolida productivitatea și competitivitatea și pentru a stimula reziliența economică și socială. Să asigure punerea în aplicare efectivă, rapidă și neîntreruptă a planurilor naționale de redresare și reziliență, inclusiv a capitolelor privind REPowerEU. Să utilizeze pe deplin programele politicii de coeziune și să se asigure că evaluarea programelor politicii de coeziune la jumătatea perioadei ține seama, printre altele, de noile provocări și recomandări evidențiate în cadrul semestrului european și de progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale, fără a reduce nivelul lor general de ambiție.

3. În conformitate cu practicile naționale și respectând rolul partenerilor sociali, să sprijine evoluțiile salariale care atenuează scăderea puterii de cumpărare, în special în cazul persoanelor cu venituri mici, ținând seama în mod corespunzător de riscurile pentru inflație și de dinamica competitivității și evitând discrepanțele de durată în cadrul zonei euro. Să promoveze perfecționarea și recalificarea, inclusiv în perspectiva tranziției verzi și a celei digitale. Să pună în aplicare politici active în domeniul pieței muncii pentru a aborda deficitele de forță de muncă și de competențe și pentru a spori productivitatea și creșterea economică. Să promoveze condiții de muncă mai bune pentru a atrage și a păstra lucrătorii în vederea remedierii deficitului de forță de muncă. Să ia măsuri pentru a facilita migrația legală controlată a lucrătorilor resortisanți din țări terțe cu ocupații în profesiile care se confruntă cu o penurie a forței de muncă, în deplină complementaritate cu valorificarea talentelor din Uniune. Să protejeze și să consolideze sisteme adecvate și sustenabile de protecție socială și incluziune. Să asigure implicarea efectivă a partenerilor sociali în procesul de elaborare a politicilor și să consolideze dialogul social.

4. Să elimine obstacolele din calea investițiilor pentru a reduce decalajul predominant din domeniul investițiilor în tranziția verde și în cea digitală. Să îmbunătățească accesul la finanțare, în special pentru întreprinderile inovatoare și pentru întreprinderile mici și mijlocii, prin înregistrarea de noi progrese în aprofundarea și consolidarea uniunii piețelor de capital. Să garanteze că sprijinul public pentru sectoarele strategice relevante este direcționat, fără denaturări ale condițiilor de concurență echitabile pe piața internă și în vederea consolidării competitivității zonei euro și a autonomiei strategice deschise a Uniunii. Să continue să consolideze rolul monedei euro pe plan internațional și să înregistreze noi progrese în activitatea dedicată monedei euro digitale.

5. Să păstreze stabilitatea macrofinanciară, să mențină canalele de credit pentru economie și să evite riscul de fragmentare financiară. Să monitorizeze riscurile legate de înăsprirea condițiilor financiare, în special riscurile care sunt legate de calitatea activelor și de eventualele corecții ale prețurilor activelor, inclusiv pe piețele imobiliare. Să monitorizeze evoluțiile în sectorul bancar și în domeniul intermedierii financiare nebancare pentru a preveni acumularea de riscuri sistemice și efectele negative de propagare asupra economiei. Să finalizeze uniunea bancară depunând în continuare eforturi cu privire la toate elementele rămase nerezolvate.

6. Măsurile suplimentare pentru aprofundarea uniunii economice și monetare (UEM) ar trebui să țină seama de învățămintele desprinse din conceperea și punerea în aplicare a răspunsului cuprinzător al Uniunii în materie de politică economică la criza provocată de pandemia de COVID-19. Progresele în ceea ce privește aprofundarea UEM ar trebui să fie continuate, cu respectarea deplină a pieței interne a Uniunii și într-un mod deschis și transparent față de statele membre care nu fac parte din zona euro.

Adoptată la Luxemburg, 12 aprilie 2024.

Pentru Consiliu

Președintele

V. VAN PETEGHEM